

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

10 Vtrum ea, quæ fiunt ex timore, sint voluntaria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

ponentis & diuidentis, secundū quam format enunciationem, & vtrumq; istorum per operationē intellectus constitutorum vocatur verbū cordis, quorum primum significatur per terminū incōplexū, secundum vero significatur per orationem. Manifestū est autē, q̄ omnis operatio intellectus procedit ab eo, secundum quod est factus in actu per speciem intelligibilem, quia nihil operatur, nisi secundum quod est actu. Vñ necesse est q̄ species intelligibilis quæ est principium operationis intellectualis, differat a verbo cordis, qd̄ est per operationem intellectus formatum, quis ipsum verbum possit dici forma, vel species intelligibilis sicut per intellectū constituta, prout forma artis quam intellectus adinuenit, dicitur quædam species intelligibilis.

AD PRIMVM ergo dicendū, q̄ intellectus intelligit aliquid dupliciter. Vno modo, formaliter, & sic intelligit specie intelligibili qua fit in actu. Alio modo, sicut instrumento quo vtiur ad aliud intelligendum, & hoc modo intellectus verbo intelligit, quia format verbum ad hoc quod intelligat rem.

AD SECVDVM dicendum, quod cognitio sensus exterioris perficitur per solam immutationem sensus a sensibili. Vnde per formam quæ sibi a sensibili imprimitur, sentit, non autem ipse sensus exterior format sibi aliquam formam sensibilem, hoc autē facit vis imaginatiua, cuius formæ quodammodo simile est verbum intellectus.

ARTICVLVS X.

Vtrum ea quæ sunt ex timore sint voluntaria.

Ysa. c. 6.

CIRCA tertium sic proceditur. Videtur, q̄ ea quæ sunt ex timore, non sint voluntaria. Necessitas n. voluntati contrariatur, vt d̄ in 5. metaph. sed ea quæ sunt ex timore, dicuntur ex necessitate fieri. non ergo sunt voluntaria.

SED CONTRA. Omne quod quis operatur propter finem, est voluntarium: sed ea quæ quis operatur ex timore, operatur propter finem. scilicet ad vitandum malum quod timet, sicut qui proicit merces in mare, vitat submergionem nauis. ergo huiusmodi sunt voluntaria.

RESPON. Dicendum, q̄ cum bonum sit voluntatis obiectum, hoc modo se habet aliquid ad hoc q̄ sit voluntarium, quo modo se habet ad hoc q̄ sit bonum. Contingit autem aliquid in vniuersali cōsideratum esse bonum, quod tamen secundum aliquas particulares circumstantias redditur malum, sicut generare filios est bonum, sed generare filios ex non sua vxore est malum. Et similiter contingit aliquid in vniuersali consideratum esse malū, quod tamen secundum aliquas particulares circumstantias fit bonum: sicut occidere secundum se est malum, sed occidere hominem perniciosum multitudini, est bonum. Et quia actiones circa singularia iudicantur bonæ, vel malæ, & per consequens voluntariæ, vel inuoluntariæ, simpliciter quidem consideratis singularibus circumstantijs, secundum quid autem secundum q̄ in vniuersali considerantur, ea quæ ex timore sunt in vniuersali quidem considerata, sunt mala & inuoluntaria: sed si considerentur secundum singularia quæ circumstant, sic sunt bona, & voluntaria, sicut proijcere merces in mare secundum se consideratum est malum, & nō voluntarium, sed in tali casu est bonum, & voluntarium. Vnde & Philos. dicit in 3. Ethic. quod huiusmodi mixta sunt ex voluntario, & inuoluntario, simpliciter autem sunt voluntaria: secundum quid autem

F inuoluntaria, ex necessitate facti.

Et per hoc patet responsio ad obiecta.

QVÆSTIO VI.

DEINDE circa sacramenta quaesitum est.

¶ Primò, De sacramento Eucharistia.

¶ Secundò, De sacramento penitentia.

¶ Tertio, De sacramento matrimonij.

¶ Circa Eucharistiam quaesita sunt duo.

G ¶ Primò, Vtrum forma panis annihiletur.

¶ Secundò, Vtrum sacerdos dare debeat hostiam non consecratam peccatori occulto hoc petenti.

ARTICVLVS XI.

Vtrum forma panis in sacramento Eucharistia annihiletur.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur q̄ forma panis in sacramento Eucharistia annihilatur. Illud n. annihilari vñ, quod desinit esse, & in nihil conuertitur: sed forma panis facta cōsecratione desinit esse, nec est dare in quod cōuertatur non n. conuertitur in materiam corporis Christi, nec etiā in formam eius quæ est anima, alioquin anima esset ibi ex vi sacramenti. ergo forma panis annihilatur.

H ¶ 2. Præ. Aug. dicit super illud 1p. 17. Clarificatus parer &c. Si humana natura cōuertitur in verbum, si diligētius cogitamus, homo periret in deo: sed illud annihilari d̄ quod perit. ergo si panis conuertitur in corpus Christi, videtur quod annihilatur.

SED CONTRA est, quia sicut Aug. dicit lib. 33. q. Deus non est actor tendendi in non esse: est autem actor sacramenti eucharistia. ergo in illo sacramento nihil annihilatur.

RESPON. Dicendum, q̄ annihilatio quædam modum d̄ importat. Omnis autē motus denominatur a termino ad quē. Vnde terminus annihilationis est nihil. Cōsecratio autē panis in sacramento eucharistia non terminatur ad nihil, sed ad corpus Christi, alioquin non esset dare quomodo corpus Christi incipiat esse sub sacramento. Non n. incipit ibi esse q̄ motū locale, alioquin desineret esse in celo. Relinquit ergo q̄ in cōsecratione panis nō est aliqua annihilatio, sed trās substantiatio panis in corpus Christi.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ sicut in generatione naturali neq; forma, neq; materia generatur, aut corrumpitur, sed totum compositum, ita etiā in sacramento altaris non est querendum scilicet de forma, aut materia in quid conuertatur, sed totus panis conuertitur in totum corpus Christi, in quantum est corpus, quia si in triduo mortis Christi fuisset cōsecratio facta, non fuisset ibi anima, sed corpus exanime, sicut in sepulcro iacebat.

K AD SECVDVM dicendū, q̄ perire diceretur natura humana, si cōverteretur in verbum quantum esse desineret, quod pertinet ad terminum a quo, nō autem si annihiletur quantum ad terminū ad quem.

ARTICVLVS XII.

Vtrum sacerdos debeat dare hostiam non consecratam peccatori occulto hoc petenti.

CIRCA secundum sic procedebatur. Vñ q̄ sacerdos debeat dare hostiam non consecratam peccatori occulto hoc petenti. Nō n. debet sacerdos peccatum